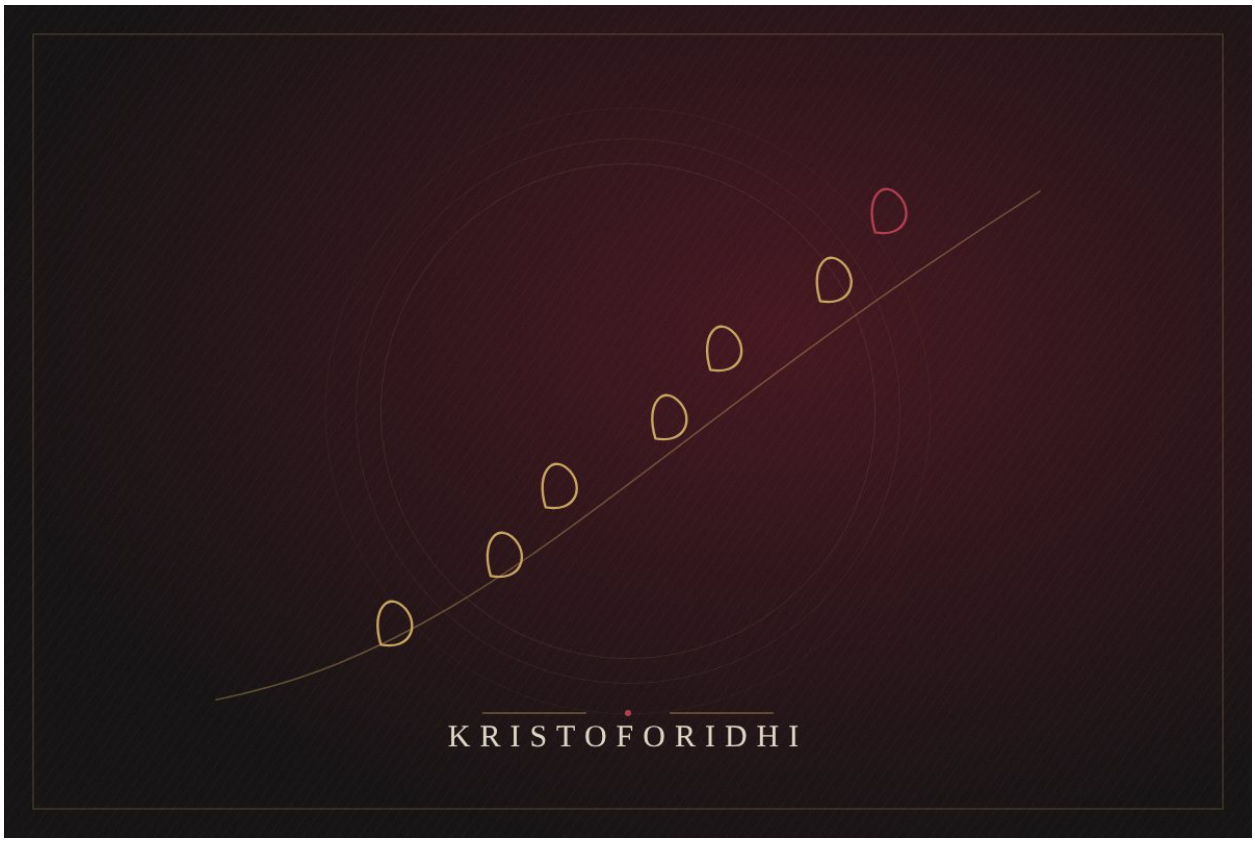
Trashëgimia

Kostandin Kristoforidhi: përkthyesi që shkroi njësoj mirë gegërisht dhe toskërisht

Elbasanasi që punoi për dekada me përkthime biblike, gramatika e vitit 1882, fjalori i botuar pas vdekjes në vitin 1904 dhe roli i tij në krijimin e një shqipeje të shkruar të qartë

3 nëntor 2026 / 2 min lexim

Ilustrim origjinal i redaksisë lexoshpejt. Nuk është fotografi ose objekt historik.

Kostandin Kristoforidhi, i quajtur në familje Nelko, lindi në vitin 1827 në Elbasan. Elbasani ndodhet afër kufirit mes dy dialekteve kryesore të shqipes, gegërishtes në veri dhe toskërishtes në jug, dhe kjo e ndihmoi të njihte mirë të dyja. Studioi në gjimnazin e njohur Zosimea në Janinë, ku mësoi greqisht, latinisht dhe gjuhë të tjera.

Përkthimet

Në mesin e shekullit XIX, Kristoforidhi filloi të punonte me **Shoqërinë Biblike Britanike dhe të Huaj**, që përkthente Biblën në gjuhë të shumta. Për dekada, ai përktheu pjesë të Biblës në shqip: Dhiatën e Re në gegërisht, të botuar në Stamboll në vitin 1869, dhe në toskërisht, të botuar në vitin 1879, si dhe libra të Dhiatës së Vjetër, si Psalmet dhe Zanafillën.

Puna e tij nuk ishte vetëm fetare. Ai kërkonte me kujdes fjalët shqipe, shmangte huazimet e panevojshme dhe përpiqej të shkruante një gjuhë të qartë që ta kuptonin njerëzit e zakonshëm. Studiuesit e konsiderojnë stilin e tij një nga modelet e para të prozës së pastër shqipe.

Gramatika dhe fjalori

Në vitin 1882 botoi një gramatikë të shqipes, të shkruar në greqisht. Vepra e tij më e madhe gjuhësore, **«Fjalor i gjuhës shqipe»**, me shpjegime në greqisht, u botua në Athinë në vitin 1904, nëntë vjet pas vdekjes së tij. Ai përmban mijëra fjalë nga të dy dialektet, me shembuj përdorimi, dhe mbeti për shumë kohë burim i rëndësishëm për studiuesit.

> *Kristoforidhi nuk i shihte dialektet si ndarje, por si dy degë të së njëjtës pemë.*

Bashkëpunimi me studiuesit evropianë

Kristoforidhi ndihmoi edhe albanologë të huaj, si diplomatin dhe studiuesin austriak Johann Georg von Hahn, që shkroi për gjuhën dhe folklorin shqiptar. Ai shkroi edhe tregimin «Gjahu i malësorëve» (1884), një nga tekstet e para letrare në prozë shqipe të shekullit XIX.

Vitet e fundit

Kristoforidhi u kthye në Elbasan, ku vdiq në vitin 1895. Ai nuk e pa alfabetin e njësuar të vitit 1908 dhe as pavarësinë e vitit 1912, por puna e tij kishte përgatitur terrenin për të dyja.

Pse e kujtojmë

1. **Ai shkroi mirë në të dy dialektet,** duke treguar unitetin e gjuhës.
2. **Kërkoi fjalë shqipe** në vend të huazimeve, kur ishte e mundur.
3. **Fjalori i tij** ruajti një pasuri të madhe leksikore për brezat e ardhshëm.

Burimet

Kristoforidhi, K. (1904). *Ejëmorigjitës shqipe*. Athinë. WorldCat

Elsie, R. (2005). *Albanian Literature: A Short History*. I. B. Tauris. WorldCat

Elsie, R. (2010). *Historical Dictionary of Albania* (2nd ed.). Scarecrow Press. WorldCat

Lexoje në internet: https://www.lexoshpejt.com/artikull/kostandin-kristoforidhi